

THE REPUBLIC OF UGANDA
MINISTRY OF HEALTH

MPOX

Kuliata naga mindro kudo dene i Tuwane lo lunju a Gbose ti amure ilo.

Tuwane lo lunju a gbose ti amure ilo(kuru ti lepe kilo 'doga 'beri I kijakura I njutulu) lo riye i ruduwe ti kide na gonge lo Afrika laga i 'doro na kolo ilo druga a riyara I banjesi ku'de i gonjeto ku'de kilo yu.

Tuwane lo lunju a gbose ti amure ilo kuru lo tikidra. Kpiyesi nani gbo be ti gbose 'ku'de naga kileyi lo ka nja kine.

Kpiyesi ku konesi ti tuwane nani kine:

- Gbutundo na mugu
- Sa'yu na mugu
- Puri ku miye na roro
- Jagu na kuwe
- Mimiitu na mugu
- Miye na ki'di
- Terinje naga 'bahi
- Weweli na diburu

Tuwane nani reki adidinyo?

- 'bo'boloyi na 'beri ti njutulu.
  - 'bo'boloyi na njijiresi, kamula, ku wisa ti gbose kine.
  - njuga na kobunje naga a yepinoniki kuba a yolani katani ina.
  - Woji na kiko laga a denaki i 'doga na tuwane nani ilo ina a toto naga a lalale seku nonoka.
  - Kapa laga a njonjya beri ku kurititiyo lo tuwane ilo, laga beti, sindaniki, giru na 'beriko, kapa laga a totoeto, bongolo, kapa laga a nyeito, ku kapa lo yakiya a bireto ku kiko lo toto naga a lalale seku nonoka, ku ku'de laga ka'de ka'de kilo
- Tuwane lo gbose ti amure ilo 'doga beri i njutulu 'berini ku kiko lo 'boloni kijakura laga gboku tuwane nani ilo 'doku kapa laga a ota ku kuru ti tuwane nani ilo.

na laga romoki ;dokundra tuwane lo gbose ti amure ilo wule yaa?

Njutulu laga lo saka laga laga ku njutulu laga gboku tuwane lo gbose ti amure ilo, beti, njutulu laga I 'ba kata kilo, 'do ku njutulu laga lo toto kugele a lalale seku noka kilo 'do ku njutulu lo yakija 'beri kase kine i totoniki a lala seku noka a tujari kine.

Njutulu lo tiju njutulu laga gbo ku tuwane nani ilo 'ba rita na 'beri ku kapa laga piri lo ridra kara i moka ku tuwane nani kilo.

Njutulu lo togodra, lo rembu, lo moga, lo njenerija lokorio, ku lo kukundra kijakura laga beti ranja, mijio, ku yaja.

njutulu lo temba tuwanezi 'bakana yakiya na kapa lo ridra ko i moka ku tuwane nani kilo.

njaji, wate ti pelela, ku njutulu laga nyobulo ku lemi lo kuliata ti tuwanezi ku'de laga ka'de ka'de kilo.

njutulu laga gboku wate kuba laliya rodri laga ko sakani aku lala seku noka kilo.

'Dibani kodro ku'de kilo njutulu laga romoki 'dokundra tuwane nani ilo wule de kpee, deneta naga adi njutulu kilo giri romoki 'dokundra tuwane nani ilo I piri naga kata ina.

I rumbi na roroto ku'de 'doku toke, lunje gurube na medra kuliya ti kekele ina I luri lo singila laga 'barope ilode 0800 100066 kuba 'bahi sonjoro wuresi i U-Report i luri laga ilode 8500

Do ridra mugu adidinyo I 'dokundra na tuwane nani ilo yaa?

- Kole 'bo'yu (nyu'ya na beri ti njutu laga amoka ku tuwane nani ilo kine ku ku kutu, gbeda naga lagaŋa alokoro ku njutulu laga a riyeni tuwane lo gbose ti amure ilo 'do kuba ko gboku kpiyesi ku tuwane nani kilo.
- Rite mugu i 'bo'yu na kapa laga beti ku; gbolo, bongolo, toro'bo laga a nyeito, 'doku singila, 'do ku kappa kude ti njutu laga gboku kpiyesi ti tuwane lo gbose ti amure ilo kilo.
- Rite 'beri I 'bo'boloyi na kijakura ti doru laga jojoru ku laga a tatwa laga adena kilo gboku kuru ti tuwane lo gbose ti amure ilo beti ku ranja, amure, laga gboku tuwane lo gbose ti amure ilo 'do ku lo riye kwa atatwa kilo.
- Ku nyonyo kijakura ti droru laga beti,ranjaji, mijo, 'do ku amure)
- Wini lo ridra njutulu I moka kutuwane logbose ilo romoki trokoni njutulu laga a gbo'da nyoga nyoga ku njutulu laga amoka ku tuwane nani kilo kuba njutulu laga romoki 'dokundra tuwane nani ilo wule kilo.